

W

nowej roli

Miesięcznik
Rolniczy

ISSN 2300-4487
Nr 11 (79) listopad 2017

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich:
Europa inwestująca w obszary wiejskie”.

Materiał opracowany przez Izbę Rolniczą Województwa Łódzkiego.

Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach
Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich
na lata 2014-2020 - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Współpraca IRWŁ z KSOW

- szkolenia dla rolników

str. 8-9

Co wolno sąsiadowi?

- prawo sąsiedzkie

str.7

Samorząd województwa

- dofinansowania m. in. dla sołectw, spółek wodnych

str.13

Spis treści

Aktualności

Lwy Kutnowskie

.....str. 4

W sprawie ochrony rolników

.....str. 4

Grupy producentów

.....str. 5

Pomocnik rolnika

.....str. 5

Działania izby rolniczej

.....str. 6

Prawnik radzi

Prawo sąsiedzkie

.....str. 7

Temat numeru

Współpraca IRWŁ z KSOW

.....str. 8-9

Dobre praktyki w rolnictwie

Jaką pszenicę wysiać?

.....str. 10-11

Rabat Rolniczy

.....str. 12

Samorząd województwa

.....str. 13

Ubezpieczajmy się u siebie

Ubezpieczenia sprzętu

.....str. 14

Informacje z rynku „Zjazdowa”

Zapraszamy na Zjazdową!

.....str. 15

Smaki i pasje z regionu

Zdrowa żywność dla uczniów

.....str. 16

Miesięcznik Rolniczy

Redakcja:

Materiały do gazety

Sylwia Skulimowska – 604 627 197

sylwia.skulimowska@izbarolnicza.lodz.pl

Reklama

Piotr Kociołek – 692 467 000

piotr.kociolek@wp.pl

Zdjęcie na okładce: Szkolenie IRWŁw Krynicy

Redakcja i wydawca nie ponoszą odpowiedzialności za treść

tekstów i reklam dostarczonych przez instytucje współpracujące.

Redakcja nie zwraca niezamówionych tekstów i zastrzega sobie

prawo ich skracania, redagowania i umieszczenia na stronie

www.izbarolnicza.lodz.pl

Nakład: 10 000 egz. ISSN 2300 - 4487

Wydawca: SAM-ROL Sp. z o. o.,

ul. Północna 27/29, 91 – 420 Łódź,

tel. 42 632 70 21

Projekty i druk:

www.tagraf.pl

Izba Rolnicza Województwa Łódzkiego

ul. Północna 27/29 91-420 Łódź

tel. 42 632-70-21 fax 42 632-70-31

Izba Rolnicza
Województwa Łódzkiego

BIURA POWIATOWE

Powiat	Przewodniczący / Delegat	Adres biura	Telefon
Bełchatów	Janusz Frydrychowski Marcin Śmiałkowski	Urząd Gminy ul. Kościuszki 13 97-400 Bełchatów, pokój nr. 9	511 124 504
Brzeziny	Eugeniusz Supera Dorota Kołodziejczyk	UG Brzeziny, ul. Sienkiewicza 16 A 95-060 Brzeziny	510-474-851
Kutno	Włodzimierz Jaworski Andrzej Górczyński	ul. Podrzeczna 18, pok.117 siedziba BGŻ, 99-300 Kutno	510-474-825
Łask	Bronisław Węglewski Marek Krawczyk	ul. Narutowicza 17 98-100 Łask	510-474-871
Łęczyca	Małgorzata Gabryelczak Dariusz Kowalczyk	ul. Przedrynek 2, parter 99-100 Łęczyca	510-474-725
Łowicz	Jan Znyk Donata Wrona	ul. Starościńska 1, pok. 213 99-400 Łowicz	510-474-800
Łódź-Wschód	Jan Woźniak Bogdan Salata	UG w Andrespolu ul. Rokicińska 126 95-020	510-474-874
Opoczno	Marian Kacprzak Krzysztof Juszyński	ul. Kowalskiego 2 26-300 Opoczno	510-474-870
Pabianice	Czesław Dzierżawski Jan Chojecki	ul. Piłsudskiego 34 95-200 Pabianice	510-474-865
Pajęczno	Jacek Koziński Łukasz Wojtaszczyk	ul. 1 Maja 13/ 15, pok. nr 14 98-330 Pajęczno	510-474-813
Piotrków Tryb.	Tomasz Kowalski Bogdan Pietrykowski	Starostwo Powiatowe, Al. 3-go Maja 33 97-300 Piotrków Tryb.	510-474-861
Poddębice	Ewa Bednarek Mariusz Gortat	GS Samopomoc Chłopska, ul. Kaliska 3/5 99-200 Poddębice	510-474-725
Radomsko	Andrzej Komala Andrzej Gruszczyński	ul. Kościuszki 6, 97-500 Radomsko, pok. nr 210	510-474-801
Rawa Maz.	Mariusz Cheba Małgorzata Rosa	ul. Kościuszki 5, pok. 58, 96-200 Rawa Maz.	510-474-850
Sieradz	Jan Kołodziejczyk Jerzy Wróbel	ul. POW 30, 98-200 Sieradz	511 124 538
Skierniewice	Andrzej Kowara Jacek Ossowicz	ul. Jagiellońska 32 96-100 Skierniewice	510-474-841
Tomaszów Maz.	Dariusz Kowalczyk Ewa Sygitowicz	ul. Św. Antoniego 41 pok. nr 20, 97-200 Tomaszów Maz.	510-474-862
Wieluń	Józef Stępień Krzysztof Wróbel	ul. Palestrancka 5/4 98-300 Wieluń	510-474-804
Wieruszów	Jerzy Karsznia Ryszard Starek	ul. Ludwika Waryńskiego 8, 98-400 Wieruszów	602-798-309
Zduńska Wola	Zenon Kowalski Krzysztof Jan Nowak	ul. Ceramiczna 10, 98-220 Zduńska Wola	510-474-793
Zgierz	Jerzy Kuzański Adam Michaś	MPGK w Zgierzu ul. Łęczycka 24, 95-100 Zgierz	510-474-738

TOWARZYSTWO
UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH

T U W

Nazwa Placówki	Adres biura	Telefon
Biurowo Regionalne w Łodzi	91-342 Łódź, ul. Swojska 4, lodz@tuw.pl	42/640-68-53 42/640-68-54
Oddział w Piotrkowie Tryb.	97-300 Piotrków Trybunalski, Al. 3 Maja 33, piotrkowtrybunalski@tuw.pl	44/649-69-29 44/649-69 80
Oddział w Bełchatowie	97-400 Bełchatów, ul. Wojska Polskiego 27A, belchatow@tuw.pl	44/633-01-03
Oddział w Skierniewicach	96-100 Skierniewice, ul. Senatorska 25 skierniewice@tuw.pl	46/832-30-00 46/832-36-49
Oddział w Łowiczu	99-400 Łowicz, ul. Przyrynek 16, lowicz@tuw.pl	46/837-00-79
Oddział w Kutnie	99-300 Kutno, ul. Zduńska 9, kutno@tuw.pl	24/254-17-00
Oddział w Sieradzu	98-200 Sieradz, Rynek 19, sieradz@tuw.pl	43/822-33-99 fax:822-38-68
Oddział w Łęczycy	99-100 Łęczyca, ul. Przedrynek 8, leczyca@tuw.pl	24/721-01-61
Oddział w Radomsku	97-500 Radomsko, ul. Piłsudskiego 4 radomsko@tuw.pl	44/683-51-05 44/683-21-27

Rada Powiatowa Izba Rolnicza Województwa Łódzkiego Powiatu Piotrkowskiego

Powiat Piotrkowski położony jest w centrum Polski, w południowo-wschodniej części województwa łódzkiego. Obejmuje obszar 1428,77 km², który zamieszkuje ok. 91534 osób.. W skład powiatu piotrkowskiego wchodzi 9 gmin wiejskich: Aleksandrów, Czarnocin, Gorzkowice, Grabica, Łęki Szlacheckie, Moszczenica, Ręczno, Rozprza, Wola Krzysztoporska oraz 2 gminy miejsko-wiejskie: Sulejów i Wolbórz. Graniczy z powiatami bełchatowskim, tomaszowskim, łódzkim-wschodnim, opoczyńskim i radomszczańskim.

Użytki rolne w powiecie stanowią 95806 ha z czego grunty orne obejmują 80363 ha natomiast użytki zielone 14639 ha. Dominującą klasą bonitacyjną gleby są klasy V i VI, które zajmują 43,1% powierzchni użytków rolnych, gleby IV klasy stanowią 37,5%, a II i III klasa gleby to 19,4%. Rolnictwo w powiecie piotrkowski na przełomie ostatnich lat przeszło ogromny rozwój gospodarczy, zajmuje pierwsze miejsce w województwie łódzkim w produkcji trzody chlewnej. Na terenie powiatu funkcjonuje 14000 gospodarstw rolnych, gdzie ok. 3800 rolników trzodzi się hodowlą bydła, a 5661 rolników to producenci trzody chlewnej. Głównym zagłębiem trzody chlewnej jest gmina Grabica, gdzie rolnicy z tej gminy na ok. 440000 sztuk świń całego powiatu wyprodukowali 195000 sztuk świń co stanowi 4% całej polskiej produkcji żywca wieprzowego. Produkcja zwierzęca w powiecie jest wysoka i przewyższa średni poziom produkcji krajowej, a w szczególności żywca wieprzowego. Dzięki czemu rolnicy powiatu piotrkowskiego chętnie zrzeszyli się w grupy producenckie. Obecnie jest zarejestrowanych 35 takich grup, gdzie 32 grupy producenckie to hodowcy trzody chlewnej.

Rada Powiatowa Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego Powiatu Piotrkowskiego liczy 22 osoby.

Gmina Piotrków Trybunalski – Sylwester Staniaszek,
Gmina Rozprza – Tomasz Pstrokoń, Maciej Tarnowski,
Gmina Ręczno – Marek Kręglewski,
Gmina Gorzkowice – Tomasz Kowalski Przewodniczący Rady, Elżbieta Komar,
Gmina Sulejów – Bogdan Pietrykowski Delegat na Walne Zgromadzenie, Dorota Kacprzyk,
Gmina Wolbórz – Grzegorz Kula, Paweł Swarbuła,
Gmina Łęki Szlacheckie – Janusz Terka, Dariusz Wośko,
Gmina Aleksandrów – Adam Hume, Arkadiusz

Kowalski,

Gmina Czarnocin – Dariusz Jakiel, Zbigniew Rejniak,
Gmina Wola Krzysztoporska – Agnieszka Wójtowicz, Ryszard Olejnik,

Gmina Moszczenica – Agnieszka Janiec, Stanisław Kraska,

Gmina Grabica – Tomasz Kujawski, Ryszard Mroczkowski.

Na posiedzenia Rady zapraszani są przedstawiciele instytucji rolniczych, okolorolniczych i samorządowych m.in. Starostwo Powiatowe w Piotrkowie Trybunalskim, ARiMR BP w Piotrkowie Trybunalskim, KRUS PT w Piotrkowie Trybunalskim, Łódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego Oddział w Piotrkowie Trybunalskim, Stacja Doświadczalna Oceny Odmian w Sulejowie, Powiatowy Inspektorat Weterynarii w Piotrkowie Trybunalskim, Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa OT w Piotrkowie Trybunalskim, Polski Związek Łowiecki w Piotrkowie Trybunalskim, TUV" TUV" Oddział w Piotrkowie Trybunalskim. Członkowie Rady Powiatowej IRWŁ w powiecie piotrkowskim biorą udział w szacowaniu szkód łowieckich spowodowanych przez dziką zwierzynę, ogólnopolskiej inwentaryzacji dzika. Uczestniczą terenowo w szacowaniu szkód spowodowanych niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi, uczestniczą w szkoleniach, wyjazdach na targi rolnicze oraz biorą udział w ważnych wydarzeniach powiatowych i gminnych.

Biuro Rady Powiatowej IRWŁ w Piotrkowie Trybunalskim mieści się w budynku Starostwa Powiatowego AL.3-go Maja 33 na II piętrze, czynne jest we wtorek, środę i czwartek, tel.510-474-861.

Elżbieta Komar

Specjalista ds. Obszarów Wiejskich i Obsługi Rady Powiatowej

Szanowni Państwo,

O współpracy Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego i Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich można przeczytać na stronie 8 i 9 listopadowego wydania W NOWEJ ROLI. Chciałbym podziękować Pani Marii Kaczorowskiej – Dyrektora Departamentu Funduszu Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego w Łodzi za zaangażowanie w te działania, ponieważ wspólnie, udało nam się zorganizować cykl szkoleń dla rolników pn. „Szkolenia dla liderów na obszarach wiejskich”. Na szkoleniach można było dowiedzieć się m.in. o możliwościach dofinansowania dla sołectw i spółek wodnych, artykuł na ten temat publikujemy na stronie 13 naszego miesięcznika. W ramach współpracy IRWŁ i KSOW zorganizowano też wyjazdowe szkolenie dla rolniczek pn. „Szkolenie - Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich województwa łódzkiego”, które odbyło się w Krynicy. Panie miały wykłady na temat rozwoju przedsiębiorczości, otwierania własnych firm, prowadzenia działalności gospodarczej na obszarach wiejskich. Odbyły się warsztaty florystyczne, które cieszyły się dużym zainteresowaniem. Uczestniczki zwiedziły też miejscową winnicę oraz skosztowały lokalnych produktów z gospodarstwa ekologicznego.

Cieszę się również ze współpracy Izby z Łódzkim Rynkiem Hurtowym „Zjazdowa” S.A., reprezentowanym przez Pana Prezesa Cezarego Kołotę oraz Pana Wiceprezesa Karola Karolaka. Łódzki Rynek Hurtowy „Zjazdowa” obchodzi swoje 20-lecie istnienia, gratuluję tak zacnego jubileuszu i życzę dalszych sukcesów. Wspólne działania samorządu rolniczego i rynku hurtowego dla rolników województwa łódzkiego to przykład solidnego partnerstwa.

Zapraszam do lektury naszego miesięcznika.

Dromis Tour Naglewskiej

Prezes Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego

Lwy Kutnowskie rozdane!

20 października br. w Sali bankietowej Westa odbyła się uroczysta gala podsumowująca drugą edycję konkursu LEW KUTNOWSKI, organizowanego przez Zarząd Powiatu pod patronatem honorowym Krajowej Rady Izby Rolniczej, Marszałka Województwa Łódzkiego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi. **Patronat nad konkursem objęła także Izba Rolnicza Województwa Łódzkiego z ramienia której przedstawicielem był Włodzimierz Jaworski - Przewodniczący Rady Powiatowej IRWŁ w Kutnie oraz członek Kapituły konkursu, a także Jerzy Kuzanski - Dyrektor Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego.** Patronat nad konkursem objął również Łódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Bratoszowicach, Federacja Branżowych Związków Producentów Rolnych i Hodowla Roślin Strzelce, natomiast partnerem strategicznym została Agencja Rozwoju Regionu Kutnowskiego. Podczas piątkowego wieczoru wyróżniono rolników oraz firmy o profilu rolniczym z terenu powiatu kutnowskiego, którzy prezentują wysoki poziom produkcji stosując nowoczesne technologie oraz wyróżniają się dobrą i sprawną organizacją, racjonalnym wyposażeniem gospodarstw i firm, a także odnoszą wysokie efekty ekonomiczne i troszczą się o środowisko naturalne. Ideą konkursu jest uhonorowanie tych wszystkich osób, które dzięki swojej ciężkiej pracy, pomysłowości oraz wytrwałości w dążeniu do celu rozwijają gospodarstwa i firmy, kreując przy tym wizerunek wsi i rolnictwa w powiecie.

Werdyktem kapituły w kategorii ROLNIK nagrodę główną i statuetkę Lew Kutnowski otrzymali państwo KAROLINA I CEZARY KOWALSCY z gminy Żychlin. Wyróżnienie i statuetkę Kłos zdobyli państwo DOMINIKA I MARIUSZ KUCIAPSCY z gminy Kutno. W kategorii FIRMA nagrodę główną i statuetkę Lew Kutnowski wręczono firmie AGRO-FACTORY II, której właścicielami są Ilona i Robert Denarscy z gminy Kutno. Pamiątkowymi dyplomami nagrodzono wszystkich uczestników konkursu.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi Krzysztof Jurgiel przyznał odznaczenie „ZASŁUŻONY DLA ROLNICTWA” laureatom I edycji konkursu Lew Kutnowski: Szczepanowi Lewandowskiemu (Przedsiębiorstwo

o estetykę obejścia i przestrzeganie zasad bhp w rolnictwie. Podczas uroczystej gali rozdano jeszcze dwa wyróżnienia, nadane na wnioski, które wpłynęły do Starosty Kutnowskiego od Włodzimierza Jaworskiego – Przewodniczącego

Handlowo-Uslugowe PZZ s.j.) – LEW KUTNOWSKI 2016 r. w kategorii Firma, Lesławowi Strębskiemu – wyróżnionemu nagrodą KŁOS 2016 r. w kategorii Rolnik, Andrzejowi Koniarkowi – (Zakład Przetwórstwa Mięsnego Koniarek) – wyróżnionemu KŁOS 2016 r. w kategorii Firma, Czesławowi Kołodziejskiemu (Spółka Wodna w Krośniewicach) - zasłużonemu za 20-letnią pracę Przewodniczącego Zarządu Spółki Wodnej.

Marszałek Województwa Łódzkiego Witold Stępień – Patron Honorowy Konkursu w uznaniu za zasługi jakie Laureaci Konkursu wkładają w rozwój i promocję województwa łódzkiego uhonorował zwycięzców i wyróżnionych zarówno I jak i II edycji konkursu Lew Kutnowski, certyfikatem „Promuje Łódzkie”. Tomasz Nowicki Dyrektor Oddziału Regionalnego Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego przyznał nagrodę Dominice i Mariuszowi Kuciapskim z gminy Kutno, których gospodarstwo wyróżnia się pod względem dbania

Rady Powiatowej Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego w Kutnie i Krzysztofa Nykła Prezesa Zrzeszenia Plantatorów Buraka Cukrowego z prośbą o wyróżnienia Cukrowni Dobrzelin, a także od Pawła Jagiera Dyrektora Oddziału Regionalnego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Łodzi z prośbą o wyróżnienie Powiatowego Zespołu Doradztwa Rolniczego w Kutnie. Zarząd Powiatu w uznaniu za wkład pracy w rozwój rolnictwa w powiecie kutnowskim przyznał Cukrowni Dobrzelin tytuł LIDERA PRZEMYSŁU CUKROWNICZEGO, oraz Powiatowemu Zespołowi Doradztwa Rolniczego w Kutnie tytuł LIDERA DORADZTWA ROLNICZEGO. Uroczystą galę finałową konkursu Lew Kutnowski, współorganizowaną przez Agencję Rozwoju Regionu Kutnowskiego, uświetniła swoim występem młodzież z Zespołu Szkół nr 3 im. Władysława Grabskiego w Kutnie oraz grupa JAKIM CUDEM.

Źródło: Powiat kutnowski

Zarząd KRIR realizuje wnioski w sprawie ochrony interesów rolników i rolnictwa

Realizując wniosek z IX posiedzenia Krajowej Rady Izb Rolniczych, które odbyło się 16 września 2017 r. w Spale, Zarząd KRIR zwrócił się do Prezes Rady Ministrów Pani Beaty Szydło w sprawie ochrony interesów rolników i rolnictwa, w związku z planami rozszerzenia stref ekonomicznych na całą Polskę w następujących zakresach.

Rozszerzenie stref ekonomicznych, z założenia mające na celu ułatwienie procesu inwestycyjnego, będzie prowadziło, w sytuacji braku planów zagospodarowania przestrzennego na ogromnej większości obszarów wiejskich, do niekontrolowanego przejmowania gruntów rolnych. Konieczne jest zatem wzmocnienie mechanizmów ochrony gruntów rolnych w sytuacji, gdy podmiot gospodarczy będzie chciał korzystać z rozwiązań prawno-podatkowych dla stref ekonomicznych. Zdaniem samorządu rolniczego aktualne rozwiązania w zakresie ułatwień inwestycyjnych na terenie stref ekonomicznych nie chronią gruntów rolnych, zwłaszcza najwyższych klas bonitacyjnych.

Ponadto rozszerzenie stref ekonomicznych pogorszy pozycję prawną rolników – podmiotów prowadzących

działalność rolniczą w związku z nowym sąsiedztwem. Już w chwili obecnej rolnicy są nękani przez inwestorów zajmujących tereny rolnicze (uciążliwość zapachowa, hałas, stosowanie nawozów i środków ochrony roślin, transport pojazdów rolniczych po drogach publicznych itp.) z wykorzystaniem obowiązującego prawa, głównie Kodeksu cywilnego, Prawa ochrony środowiska, Ustawy o odpadach, czy Prawa wodnego.

Samorząd rolniczy wnioskuje o wprowadzenie zmian, głównie do Ustawy o planowaniu przestrzennym, obligujących organy gmin do wprowadzania zapisów gwarantujących rolnikom prowadzącym gospodarstwa rolne tzw. Prawo pierwszeństwa, na wzór rozwiązań stosowanych m.in. w Austrii lub w Niemczech. Obecnie brak takich rozwiązań skutkuje asymetrią prawną na niekorzyść rolników w zderzeniu z Inwestorami. Objęcie całego kraju SSE spotęguje to zjawisko i może doprowadzić wręcz do likwidacji wielu gospodarstw lub do istotnego ograniczenia możliwości prowadzenia działalności rolniczej – bez możliwości uzyskania odszkodowań lub rekompensat.

Źródło: KRIR

Razem łatwiej - można już składać wnioski o wsparcie na tworzenie grup i organizacji producentów

Wnioski o przyznanie wsparcia na „Tworzenie grup producentów i organizacji producentów” PROW 2014 - 2020 można składać od 30 października do 28 grudnia 2017 r. w Oddziałach Regionalnych ARiMR. Wniosek należy złożyć osobiście, albo przesyłką rejestrowaną, nadaną w placówce Poczty Polskiej.

Wsparcie takie kierowane jest do nowych grup producentów rolnych, w skład których wchodzi wyłącznie osoby fizyczne. Ponadto o pomoc mogą ubiegać się grupy producentów, które:

- zostały uznane przez dyrektora oddziału regionalnego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (lub zostały uznane przed dniem 1 września 2017 r. przez dyrektora oddziału terenowego Agencji Rynku Rolnego), na podstawie planu biznesowego,
- łączą producentów jednego produktu lub grupy produktów, którzy nie byli członkami grupy producentów lub organizacji producentów, utworzonej ze względu na ten sam produkt lub grupę produktów, której przyznano i wypłacono pomoc na rozpoczęcie działalności ze środków Unii Europejskiej po dniu 1 maja 2004 r. w ramach działań i mechanizmów określonych w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 sierpnia 2016 r.,
- zadeklarują realizację planu biznesowego w celu osiągnięcia jego założeń w trakcie trwania 5-letniego okresu wsparcia. Wsparcia nie można otrzymać na tworzenie grup producentów zajmujących się hodowlą drobiu, wyrobami z mięsa dro-

biowego i jego podrobów. Pomoc przyznawana jest w okresie pierwszych 5 lat funkcjonowania grupy liczonej od dnia jej uznania. Wysokość pomocy finansowej, jaką może otrzymać grupa zależy od wartości przychodów netto uzyskanych ze sprzedaży produktów lub grupy produktów, wytworzonych przez jej członków w poszczególnych latach i wynosi:

- w pierwszym roku - 10 proc. przychodów netto,
- w drugim roku - 8 proc. przychodów netto,
- w trzecim roku - 6 proc. przychodów netto,
- w czwartym roku - 5 proc. przychodów netto,
- w piątym roku - 4 proc. przychodów netto.

Ryczałtowa pomoc przewidziana w PROW 2014-2020 jest niemal dwukrotnie wyższa od poziomu pomocy ustanowionej dla grup producentów rolnych w ramach PROW 2007-2013, co wpłynie na wyższy poziom wsparcia, szczególnie mniejszych grup producentów, o niższych przychodach ze sprzedaży. Limit wsparcia wynosi 100 tys. euro w każdym roku pięcioletniego okresu przyznawania pomocy i pozostaje na niezmiennym poziomie w kolejnych latach. Złożone wnioski o pomoc poddawane są ocenie. Na podstawie liczby przyznanych punktów ustalona zostanie kolejność przyznawania pomocy. Za co można otrzymać punkty oraz więcej szczegółowych informacji Pierwszy nabór wniosków o przyznanie pomocy na „Tworzenie grup producentów i organizacji producentów” finansowany z budżetu PROW 2014 - 2020 został przeprowadzony od 30 września do 28 listopada 2016 r. Kolejność przysługiwania pomocy w tym naborze.

Dlaczego warto być w grupie producentów?

Zrzeszanie się rolników w grupy producentów może stanowić antidotum na rosnące wymagania odbiorców produktów rolnych. Wynika to z tego, że Polska, jest krajem o wciąż dużym rozdrobnieniu agrarnym, a co za tym idzie opłacalność produkcji w indywidualnych gospodarstwach nie jest zbyt rentowna. Przynależność rolników do grupy producentów sprzyja poprawie ich konkurencyjności, daje możliwość uzyskania stabilizacji zbytu produktów oraz zwiększenia opłacalności produkcji. Rolnicy należący do grupy producentów mogą bowiem wspólnie planować i organizować produkcję uwzględniając jej wielkość i jakość. Grupy producentów to również szansa na obniżenie kosztów funkcjonowania poprzez wspólne zakupy oraz użytkowanie maszyn i urządzeń, wspólne przygotowanie produktów do sprzedaży, ich przechowywanie i transport. Grupy to także prosta droga do poprawienia pozycji negocjacyjnej w kontaktach handlowych i ustalaniu warunków sprzedaży, jak również większe możliwości promowania wyrobów i działalności podmiotu. To wszystko prowadzi do tego, że grupy producentów rolnych mają możliwość skutecznego konkurencji z producentami europejskimi i światowymi. Funkcjonowanie rolników w grupach producentów stanowi wręcz gospodarczą konieczność. Warto więc dać sobie szansę na rozwój i poprawę warunków życia.

Źródło: ARiMR

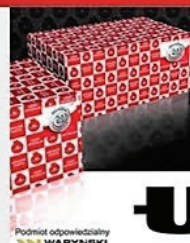
CZĘŚCI DO CIĄGNIKÓW I MASZYN ROLNICZYCH

OLEJE I SMARY
ZOOTECHNIKA
ART. OGRODNICZE
OPONY

“ASPOL”

95-200 Pabianice, Świątniki 61, www.aspol.agro.pl
tel. kom. 600 29 39 62, 600 99 03 89

TU KUPISZ
ORYGINALNE CZĘŚCI **URSUS**

URSUS

Pomocnik rolnika

W MRiRW przygotowany został projekt ustawy o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz niektórych innych ustaw. Projektowa ustawa zakłada, że podstawą świadczenia pomocy będzie umowa o pomocy przy zbiorach zawarta pomiędzy rolnikiem prowadzącym gospodarstwo rolne a osobą świadczącą pomoc przy zbiorach, zwaną pomocnikiem. Zakłada się, że świadczenie pomocy przy zbiorach będzie odpłatne. Umowa o pomocy przy zbiorach będzie stosowana w przypadku pomocy świadczonej przy zbiorach, która obejmuje czynności bezpośrednio związane ze zbiorem owoców i warzyw, jak i późniejszym ich sortowaniem i przygotowaniem do sprzedaży. Umowa o pomocy przy zbiorach na takie czynności może trwać przez okres nie dłuższy niż 90 dni w ciągu roku kalendarzowego. Rolnik, zobowiązany będzie do opłacenia pomocnikowi składki na ubezpieczenie wypadkowe, chorobowe i macierzyńskie oraz zdrowotne. Pomocnik rolnika będzie uprawniony, w razie wypadku, do otrzymania jednorazowego odszkodowania z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu albo śmierci wskutek wypadku przy pracy rolniczej lub rolniczej choroby zawodowej, na zasadach określonych w ustawie z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. 2016 r., poz. 277 z późn. zm.).

Źródło: MRiRW

Działania izby rolniczej – październik 2017

Część merytoryczna

Zarząd Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego wydaje na wniosek gmin opinie w sprawie przekształcenia gruntów leśnych na cele nieleśne i gruntów rolnych na cele nierolnicze oraz na wniosek rolnika, osoby zainteresowanej wydaje opinie w sprawie zakupu w obrocie prywatnym nieruchomości rolnej. Również wydaje opinie na wniosek gmin w sprawie stawki ceny żyta do ustalenia podatku rolnego na 2018 rok. Cena skupu żyta do celów wymiaru podatku rolnego na 2018 rok ogłoszona w Komunikacie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 18.10.2017r. wynosi 52,49 zł za 1q. Należy zaznaczyć, że IRWŁ współpracuje z instytucjami sektora rolniczego. Zarząd IRWŁ na bieżąco obserwuje sytuację w rolnictwie.

W dniu 2 października 2017r. Zarząd KRIR realizując wniosek zgłoszony przez Bronisława Węglewskiego - Prezesa IRWŁ podczas IX Posiedzenia KRIR, zwrócił się do Ministra Rolnictwa w sprawie zwiększenia puli środków na działanie „Rozwój przedsiębiorczości – rozwój usług rolniczych” w ramach poddziałania „Wsparcie inwestycji w tworzenie i rozwój działalności pozarolniczej” objętego PROW na lata 2014-2020, (w naborze przeprowadzonym w terminie 31 października - 29 listopada 2016 r.). Z uzyskanych informacji z MRiRW wynika, że z dotychczas przewidzianej puli środków mogło skorzystać 564 beneficjentów, a w wyniku pozytywnego rozpatrzenia złożonego wniosku pomoc otrzyma 1460 beneficjentów. Środki zostaną przyznane wszystkim kwalifikującym się do wsparcia operacji rolnikom, którzy w terminie złożyli prawidłowo sporządzone wnioski.

Wskutek niekorzystnych zjawisk atmosferycznych jakie nawiedziły województwo łódzkie, a w szczególności powiat łódzki-wschodni i łęczycki Prezes IRWŁ – Bronisław Węglewski w dniu 9 października 2017 r. popierając wniosek członków Rady Powiatowej IRWŁ ponownie zwrócił się do Ministra Rolnictwa o pomoc poszkodowanym rolnikom wskutek gradobicia jakie miało miejsce w czerwcu 2017r.

W dniu 17 października 2017 Prezes Zarządu IRWŁ - Bronisław Węglewski popierając wnioski zgłoszone przez członków Rady Powiatowej IRWŁ w Łęczycy przesłał do Prezesa KRIR w celu rozpatrzenia i dalszej realizacji.

W związku z propozycją Zarządu IRWŁ z dnia 8 czerwca 2017r. o uwzględnienie tematu programu „Rekultywacja gleb zakwaszonych poprzez nawożenie wapnem pochodzenia naturalnego” przy opracowaniu planu pracy komisji rolnictwa na II półrocze 2017 r. z sekretariatu Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi wpłynęło pismo od Ministra Rolnictwa w sprawie przygotowania informacji na temat programu „Rekultywacji gleb zakwaszonych poprzez nawożenie wapnem pochodzenia naturalnego”. Temat ten był uwzględniony podczas posiedzenia komisji w dniu 26 października 2017 r. Zarząd IRWŁ wielokrotnie wnioskował o objęcie programem wapnowania województwo łódzkie m.in. w piśmie do Pani Premier - Beaty Szydło.

Prezes IRWŁ Bronisław Węglewski został powołany przez Wojewodę Łódzkiego do Zespołu ds. analizy szans i zagrożeń oraz potencjalnych kierunków rozwoju obszarów wiejskich w województwie łódzkim.

W omawianym okresie Zarząd IRWŁ wydał również opinie do projektów:

- ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu wprowadzenia uproszczeń dla przedsiębiorców w prawie podatkowym i gospodarczym,
- rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wy-

kości dopłat do składek z tytułu ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich w 2018,

- rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie kryteriów uznawania tworów przyrody żywej i nieożywionej za pomniki przyrody,

- rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie dopłat do 1 ha powierzchni gruntów ornych obsianych materiałem siewnym kategorii elitarny lub kwalifikowany za rok 2017. Zarząd IRWŁ wielokrotnie występował z wnioskiem o podjęcie działań mających na celu zmianę zasady określenia stawki dopłat do 1 ha powierzchni gruntów ornych obsianych lub obsadzonych materiałem siewnym kategorii elitarny lub kwalifikowany oraz aby wysokość stawek była znana w dniu składania wniosku i rolnik otrzymywał zwrot w ciągu 30 dni od dnia złożenia wniosku, a wysokość stawek dopłat do materiału siewnego były co roku wyższe a nie niższe, jak to miało miejsce w 2016r., gdzie stawki były niższe w 2015 roku.

- rozporządzenia MRiRW w sprawie sposobu prowadzenia dokumentacji dotyczącej materiału siewnego oraz zakresu i terminów składania informacji dotyczących obrotu materiałem siewnym,

- rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie stawki zwrotu podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej na 1 litr oleju w 2018 r. Zarząd IRWŁ wnioskował, aby akcyza za paliwo była zwracana w 100% jak to ma miejsce np. w Niemczech. Ponadto należy zwiększyć limit za 1 hektar, gdyż rolnicy otrzymują tylko zwrot za 86 litrów a w rzeczywistości zużywają więcej. Dodatkowo limit powinien być zróżnicowany w zależności od prowadzonej produkcji, gdyż więcej paliwa niż wskazuje limit zużywa się przy prowadzeniu produkcji zwierzęcej.

Posiedzenia Rad Powiatowych IRWŁ

W omawianym okresie odbyło się 12 posiedzeń Rad Powiatowych IRWŁ (w dniu 6.10.2017r. w Łęczycy, w dniu 17.10.2017r. w Zduńskiej Woli, w dniu 18.10.2017r. w Pajęcznie, w dniu 19.10.2017r. w Wieruszowie, w dniu 20.10.2017r. w Belchatowie, w dniu 23.10.2017r. w Łowiczu, w dniu 24.10.2017r. w Wieluniu, w dniu 25.10.2017r. w Tomaszowie Mazowieckim, w dniu 27.10.2017r. w Rawie Mazowieckiej, w dniu 27.10.2017r. (wyjazdowe posiedzenie Rady Powiatowej IRWŁ powiatu zgierskiego i poddębickiego do Łęczycy na „Szkolenia dla liderów obszarów wiejskich” organizowanych przez IRWŁ, operacja współfinansowana ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich Unii Europejskiej w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Natomiast w dniu 30.10.2017r. odbyło się posiedzenie Rady Powiatowej IRWŁ w Opocznie. Członkowie podczas posiedzeń omówili bieżącą sytuację w rolnictwie, a zaproszeni przedstawiciele instytucji sektora rolnego przedstawili informację z zakresu m.in.: zadań realizowanych przez PIORiN, obowiązkowych ubezpieczeń rolnych - TUV „TUV”, integrowanej ochrony.

Współpraca z KSOW

Izba Rolnicza Województwa Łódzkiego przy współpracy z Krajową Siecią Obszarów Wiejskich organizuje dla rolników województwa łódzkiego szkolenia. Więcej informacji o odbytych szkoleniach oraz o szkoleniach planowanych, można przeczytać na stronie 8 i 9 tego wydania miesięcznika W NOWEJ ROLI. Informacje o planowanych szkoleniach

zamieszczane są również na stronie www.izbarolnicza.lodz.pl. Na stronie 13 naszego miesięcznika publikujemy streszczenie jednego z wykładów wygłoszonych w czasie szkolenia w Skierniewicach pt. „Szkolenia dla liderów obszarów wiejskich” - operacja współfinansowana ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich Unii Europejskiej w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Konferencje/ targi/ spotkania/

W dniach od 9 do 15 października 2017r. przedstawiciele IRWŁ uczestniczyli w wyjeździe studyjnym do Portugalii w celu wymiany wiedzy z zakresu klęsk żywiołowych ze szczególnym uwzględnieniem suszy. Organizatorem wyjazdu była Krajowa Rada Izby Rolniczych, operacja współfinansowana ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich Unii Europejskiej w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Wyjazd pozwolił na zrozumienie aspektów dotyczących rolnictwa portugalskiego, zapoznanie się ze sposobami radzenia sobie rolników portugalskich, władz lokalnych, samorządowych i organów władzy państwowej w sytuacji zagrożenia suszą, jak również systemami ubezpieczeń gospodarstw rolników od klęsk żywiołowych oraz dał możliwość na wprowadzenie innowacji w zarządzaniu ryzykiem w naszym rolnictwie.

W dniu 20 października 2017r. Dyrektor Biura IRWŁ – Jerzy Kuzarski oraz Włodzimierz Jaworski – Przewodniczący Rady Powiatowej IRWŁ w Kutnie uczestniczyli w Gali Finałowej II Powiatowego Konkursu LEW KUTNOWSKI organizowanego przez Zarząd Powiatu, który miał na celu wyłonienie najlepszego Rolnika i Firmy Rolniczej na terenie powiatu kutnowskiego (więcej informacji na stronie 4).

Delegaci IRWŁ wzięli udział w uroczystej konferencji z okazji Jubileuszu 25-lecia Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych TUV, która odbyła się 24 października na Stadionie Narodowym w Warszawie.

W dniu 30 października 2017r. w Gminnym Ośrodku Kultury w Osjakowie Przewodniczący – Józef Stępień wraz z Delegatem Rady Powiatowej IRWŁ w Wieluniu uczestniczyli w konferencji pn. „Nadwarciański Chrzan Marką Łódzkiego”. Podczas konferencji m.in. omówione zostały walory zdrowotne i kulinarne chrzanu, zastosowanie chrzanu w przemyśle rolno-spożywczym oraz ochrona plantacji chrzanu przed chorobami i szkodnikami.

Inne

- Miesięcznik Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego „W NOWEJ ROLI” od marca 2016 r. w nowej odsłonie bezpłatnie trafia do rolników, mieszkańców wsi województwa łódzkiego.

- Prawnik Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego udziela bezpłatnie porad prawnych dla rolników. W omawianym okresie zostało udzielonych 45 porad.

Wszystkie działania, interwencje podejmowane przez Zarząd Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego oraz informacje na temat sytuacji w rolnictwie są dostępne na stronie internetowej IRWŁ www.izbarolnicza.lodz.pl

Beata Rzewuska

Specjalista ds. organizacji rynków rolnych i szkoleń

Doradca rolno-środowiskowy

Prawo sąsiedzkie. Co wolno sąsiadowi?

Prawo sąsiedzkie to zbiór przepisów prawa cywilnego regulujących sprawy związane z sąsiedztwem gruntów należących do różnych właścicieli. Przepisy te przewidują częściowe ograniczenie wykonywania prawa własności, a także nakładają obowiązki międzysąsiedzkie. Celem tych uregulowań jest zapobieganie lub minimalizowanie konfliktów pomiędzy właścicielami sąsiadujących nieruchomości.

Dobry sąsiad to skarb, uciążliwy - to utrapienie. Każdy z nas ma sąsiadów, niezależnie od tego czy mieszka w domu czy w bloku, na wsi czy w mieście. Zasady współżycia między sąsiadami regulują przepisy prawa, ale jest też wiele zasad zwyczajowych. Najważniejszy jednak w tych stosunkach jest KOMPROMIS.

Nadmierny hałas zakłóca spokój sąsiada

Właściciel nieruchomości powinien przy wykonywaniu swego prawa powstrzymać się od działań, które by zakłócały korzystanie z nieruchomości sąsiednich ponad przeciętną miarę, wynikającą ze społeczno-gospodarczego przeznaczenia nieruchomości i stosunków miejscowych (art. 144 KC).

Działania właściciela nieruchomości na własnym gruncie, których skutki odczuwalne są na gruncie sąsiednim nazywają się immisjami. Ustawodawca nie precyzuje jakie są to rodzaje działań. Na podstawie orzeczeń sądowych można wywieść, że chodzi o działania czynnikami, takimi jak: hałas, zapachy, płyny, fale radiowe itp., ale także zaśmiecanie terenu, niszczenie otoczenia, uciążliwe zachowanie ludzi (np. klientów) a także szkodliwe wpływanie na psychikę oraz samopoczucie właścicieli.

Immisje dzielimy na bezpośrednie oraz pośrednie. Immisje bezpośrednie polegają na celowym, bezpośrednim działaniu ingerującym w sąsiednią działkę. Może to być skierowanie spływu deszczówki z dachu na działkę sąsiada. Takie praktyki są zakazane. Immisje pośrednie są ubocznym skutkiem działania właściciela. Tutaj właściciel koncentruje się na wykonywaniu swego prawa własności, lecz jego działania zakłóca sąsiadom korzystanie z nieruchomości. Są to takie działania, których skutki przenikają w sposób naturalny na nieruchomości sąsiednie poprzez np. naturalny spływ deszczówki czy hałas.

Częstym wybrykiem sąsiadów jest zakłócanie ciszy nocnej, która trwa od godz. 22.00 do godz. 6.00. Przepisy zakazują immisji pośrednich zakłócających ponad przeciętną miarę korzystanie z nieruchomości sąsiednich. Występując w tej sprawie na drogę sądową, to właśnie sąd zbada czy uciążliwość przekroczyła granice przeciętnej miary.

Pasieka i duże drzewa są uciążliwe ponad przeciętną miarę

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 28.12.1979 r. (III CRN 249/79) stwierdził, że urządzenie i prowadzenie pasieki może być w swoich skutkach, stosownie do okoliczności, uważane za działanie, które zakłóca korzystanie z nieruchomości sąsiedniej. Dotyczy to zwłaszcza wypadku, gdy pszczoły w czasie swoich oblotów narażają osoby znajdujące się na sąsiedniej nieruchomości na użądlenia lub na niewygodę i obawy związane z nalotem pszczół, utrudniając pracę w ogrodzie lub na polu.

Przeszkodę w nasłonecznieniu nieruchomości z powodu drzew sąsiada Sąd Najwyższy również uznał, jako uciążliwość ponad przeciętną miarę w wyroku z dnia 22.06.1972 r. (III RN 126/72).

Podobnie, za immisję pośrednią o blokującym charakterze uznał uniemożliwienie lub utrudnienie właścicielowi nieruchomości odbioru programu telewizyjnego na skutek wzniesienia budynków na nieruchomości sąsiedniej (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21.03.1984 r., III CZP 4/84).

Z kolei wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2.06.2016 r. I CSK 533/15 wyjaśnił, że charakter działalności czynnego całego kiosku, w którym sprzedaje się alkohol, skłania do

twierdzenia strony powodowej o wkroczeniu w jej prawo własności w stopniu przekraczającym przeciętną miarę.

Droga konieczna

Jeżeli nieruchomość nie ma odpowiedniego dostępu do drogi publicznej lub do należących do tej nieruchomości budynków gospodarskich, właściciel może żądać od właścicieli gruntów sąsiednich ustanowienia, za wynagrodzeniem, potrzebnej służebności drogowej. Przeprowadzenie drogi koniecznej nastąpi z uwzględnieniem potrzeb, ale też z najmniejszym obciążeniem gruntów, przez które droga ma prowadzić. Najlepiej, jeśli w tym względzie właścicielom nieruchomości uda się osiągnąć porozumienie, w przeciwnym wypadku sprawę rozstrzygnie sąd.

Ustanowienie służebności może nastąpić nie tylko wtedy, gdy nieruchomość w ogóle nie ma dostępu do drogi publicznej, ale także, gdy dostęp, co prawda istnieje, tyle że jest nieodpowiedni. Kodeks cywilny w żadnym miejscu nie definiuje pojęcia „nieodpowiedni”. Stąd też w praktyce o tym, czy nieruchomość ma zapewniony dojazd odpowiedni czy nieodpowiedni, decydowały będą okoliczności konkretnego przypadku.

Nie można podkopywać sąsiada

Art. 147 Kodeksu cywilnego stanowi, że prace ziemne sąsiada nie mogą grozić nieruchomościom sąsiednim brakiem oparcia. Chodzi o niebezpieczeństwo osunięcia się ziemi, jej runięcia lub zapadnięcia. Skutkować to może uszkodzeniem konstrukcji budynku lub nawet jego zawaleniem. Już samo niebezpieczeństwo utraty oparcia jest wystarczającym powodem, by domagać się od sąsiada przerwania prac. W tej sprawie wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12.04.2007 r. III CSK 431/06: „Dla zastosowania art. 147 KC nie ma znaczenia, że roboty te mają być wykonywane na podstawie wydanego im przez właściwy organ administracyjny pozwolenia na budowę. Pozwolenie na budowę nie daje bowiem żadnych szczególnych uprawnień, pozwalających na wykonywanie robót ziemnych zagrażających nieruchomościom sąsiednim utratą oparcia.”

Kiedy jabłko sąsiada staje się naszą własnością?

Art. 148 Kodeksu cywilnego stanowi, że owoce spadłe z drzewa lub krzewu na grunt sąsiedni stanowią jego pożytki. Oznacza to, że owoce, które spadły na naszą nieruchomość z drzewa lub krzewu sąsiada są nasze. Sąsiad nie ma prawa do żadnego odszkodowania z tego tytułu. Jeżeli nieruchomość, na którą spadły owoce jest np. drogą publiczną, właściciel zachowuje prawo własności wobec tych owoców. Sytuacja jest odmienna, jeżeli gałęzie przechodzą na grunt sąsiedni i zwisają z nich owoce. Stanowią one nadal własność sąsiada. Ma on prawo wejść na naszą nieruchomość, bez konieczności uzyskania w tej kwestii zgody i zerwać owoce.

Jeżeli swoim wejściem wyrządził szkodę np. w uprawach, wówczas możemy żądać naprawienia wynikłej stąd szkody. Jeżeli na naszą posesję przechodzą gałęzie sąsiada, które chcemy obciąć, wówczas wyznaczamy sąsiadowi termin do usunięcia tych gałęzi. Jeżeli w wyznaczonym czasie sąsiad tego nie zrobi, mamy prawo sami obciąć gałęzie i pozostawić je na swój użytek. Jeżeli na nasz grunt przerastają korzenie drzewa sąsiada, wówczas możemy je obciąć bez konieczności informowania o tym sąsiada. Korzenie traktuje się jako immisje bezpośrednie, czyli bezpośrednie oddziaływanie na grunt sąsiada. Czerpią one wodę i składniki mineralne z naszego gruntu. Ważne jest, aby wycięcie korzeni nie spowodowało bezpowrotnego uszkodzenia drzewa, wów-

czas nasze uprawnienie wykraczałoby poza zasady współżycia społecznego.

Przepisy nie określają odległości, w jakich powinno się sadzić drzewa lub krzewy, można to robić tuż przy granicy. Należy jednak pamiętać, że rozrastanie się drzewa może niekorzystnie wpłynąć na stosunki sąsiedzkie. Czasami o takie drzewo potrafi rozpuścić się wojna. Pamiętajmy, że duże drzewo zaciemni działkę sąsiada, ale może też stanowić niebezpieczeństwo dla budynku sąsiada. Wycięcie drzewa z powodu zagrożenia jest możliwe, ale po uzyskaniu zezwolenia z urzędu gminy. Jeżeli właściciel drzewa nie chce go usunąć na prośbę sąsiada, wówczas pozostaje droga sądowa.

Przekroczenie granic podczas budowy

Jeżeli przy wznoszeniu budynku lub innego urządzenia przekroczono bez winy umyślnej granicę sąsiedniego gruntu, właściciel tego gruntu nie może żądać przywrócenia stanu poprzedniego, chyba że bez nieuzasadnionej zwłoki sprzeciwił się przekroczeniu granicy albo że grozi mu niewspółmiernie wielka szkoda. Może on żądać albo stosownego wynagrodzenia w zamian za ustanowienie odpowiedniej służebności gruntowej, albo wykupienia zajętej części gruntu, jak również tej części, która na skutek budowy straciła dla niego znaczenie gospodarcze.

Przywołany przepis ma zastosowanie tylko wtedy, gdy przekroczenie granicy gruntu sąsiedniego nastąpiło bez winy umyślnej. Właściciel gruntu sąsiedniego może zatem skorzystać z roszczeń przewidzianych w tym przepisie, gdy przekroczenie nie było zawinione lub wystąpiła jedynie wina nieumyślna. W przedmiotowej sytuacji właściciel, którego prawo własności zostało naruszone może żądać – według swojego wyboru – albo stosownego wynagrodzenia, albo wykupienia zajętej części gruntu.

Koszty utrzymania płotów ponoszą sąsiedzi wspólnie

Mury, płoty, miedze, rowy i inne urządzenia podobne, znajdujące się na granicy gruntów sąsiadujących, służą do wspólnego użytku sąsiadów. To samo dotyczy drzew i krzewów na granicy. Korzystający z wymienionych urządzeń obowiązani są ponosić wspólnie koszty ich utrzymania. Najtrudniej jest osiągnąć porozumienie między sąsiadami co do wyglądu i kosztu stawianego ogrodzenia. Funkcjonująca tak zwana reguła prawej strony (każdy buduje swoje ogrodzenie od strony ulicy i z prawej strony, patrząc od frontu) nie znajduje oparcia w przepisach prawa, więc nie można jej wyegzekwować.

Kodeks stanowi, że korzystający z wymienionych obiektów są obowiązani ponosić wspólnie koszty ich utrzymania. Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że obowiązek utrzymania nie obejmuje kosztów wybudowania nowego płotu (uchwała z dnia 24.01.2002 r. III CZP 75/01). Oznacza to, że nie ma podstaw prawnych do obciążania sąsiada kosztami budowy ogrodzenia, jeśli nie jest on zainteresowany jego powstaniem. Jeżeli właściciel nieruchomości, któremu zależy na wykonaniu ogrodzenia, nie dojdzie do porozumienia z sąsiadem, sam będzie musiał sfinansować inwestycję. Dopiero po wybudowaniu ogrodzenia można będzie domagać się od sąsiada współfinansowania napraw i remontów.

Art. 140-154 ustawy z dnia 23.04.164 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 2016 r. poz. 380 z późn. zm.)

Opracowanie: Barbara Chrzanowska

Artykuł nie ma charakteru porady prawnej, a jest jedynie informacją.

Źródło: www.witrynowiejska.pl

Współpraca Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego z Krajową Siecią Obszarów Wiejskich

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Izba Rolnicza Województwa Łódzkiego działa na rzecz rolnictwa i rynków rolnych oraz wpływa na kształtowanie polityki rolnej i uczestniczy w jej realizacji. Dzięki inicjatywie IRWŁ, w Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego do roku 2020 i w Regionalnej Strategii Innowacji dla Województwa Łódzkiego LORIS 2030, rolnictwo jest wyeksponowane jako jeden z 5 najważniejszych działów gospodarki województwa łódzkiego. Pozwoliło to na włączenie obszarów wiejskich w procesy rozwoju regionalnego. Aktywność samorządu rolniczego jest wielowymiarowa, m.in. określa ją art. 5 Ustawy o Izbach Rolniczych i zadania statutowe, które Izba Rolnicza Województwa Łódzkiego realizuje na przykład poprzez prowadzenie szkoleń dla rolników i mieszkańców wsi, kształtowanie świadomości ekologicznej producentów rolnych, bezpłatne porady prawne.

Izba Rolnicza Województwa Łódzkiego jako partner Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich zorganizowała cykl szkoleń pn. „Szkolenia dla liderów na obszarach

było przeszkolenie 440 osób, które dzięki udziałowi w szkoleniach poszerzyły swoją wiedzę i zdobyły nowe umiejętności na temat działań w których lokal-

li to na realizację inicjatyw w sektorze rolnym i realizacji przez rolników wspólnych inwestycji.

Szkolenia odbyły się w:

Powiat skierniewicki 16.10.2017r.

Skierniewice - Hotel i Restauracja Dworek

Powiat łęczycki 27.10.2017r.

Łęczyca - Restauracja u Kargula

Powiat piotrkowski 06.11.2017 r.

Włodzimierzów - Kompleks Hotelowo – Restauracyjny Gościniec Zielony

Powiat łaski 08.11.2017r.

Buczek - Sala Bankietowa we Dwoje

W czasie szkoleń uczestnicy zapoznali się m.in. z doświadczeniami w realizacji projektów przez LGD „Dolina Rawki”, LGD „Dolina rzeki Grabi”, Gminę Buczek - „Buczkowska Truskawka”, nowinkami w ubezpieczeniach rolniczych, działaniami PROW na lata 2014-2020, podstawami Integrowanej ochrony roślin, dostępnymi środkami z Urzędu Marszałkowskiego oraz ich pozyskiwaniem na rozwój obszarów wiejskich (artykuł na temat możliwości dofinansowania przez samorząd województwa można przeczytać na stronie 13 tego numeru miesięcznika W NOWEJ ROLI). Każdy z uczestników mógł wybrać coś dla siebie i dla swojego regionu. Szkolenia kończyły się ciekawą dyskusją i roz-

Szkolenie w Buczku zaszczylili swoją obecnością, od lewej: Grażyna Czyżak - Z-ca Dyrektora OT KOWR w Łodzi, Jerzy Kuzański - Dyrektor Biura IRWŁ, Maria Kaczorowska - Dyrektor Departamentu Funduszu Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego w Łodzi, Witold Stępień - Marszałek Województwa Łódzkiego, Marek Mazur - Przewodniczący Sejmiku Województwa Łódzkiego, Jagoda Perliceusz-Biazik - TUW „TUV”, Bronisław Węglewski - Prezes IRWŁ, Kamil Kowalski - Kierownik Biura Wsparcia Inwestycyjnego Łódzkiego Oddziału Regionalnego ARIMR, Jakub Gajewski - Dyrektor Departamentu Rolnictwa i Ochrony Środowiska Urzędu Marszałkowskiego w Łodzi, Anna Bieniawska - Dyrektor Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych „TUV” Biuro Regionalne w Łodzi

wiejskich”, operacja współfinansowana ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich Unii Europejskiej w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Szkolenia skierowane było do liderów obszarów wiejskich, a w szczególności: rolników, sołtysów, członkowie KGW, izb rolniczych. Rezultatem bezpośrednim

społeczności mogą skorzystać. Szkolenia pozwoliły na przekazanie wiedzy w zakresie optymalizacji wykorzystania przez mieszkańców obszarów wiejskich możliwości, jakie niesie PROW oraz zasoby środowiska naturalnego. W długofalowym procesie zwiększy się liczba wdrożonych wspólnych inicjatyw na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. Transfer wiedzy, jaki miał miejsce podczas szkoleń, mamy nadzieję, pozytywnie wpłynie na wzrost poziomu aplikowania o środki unijne, szczególnie z PROW 2014-2020. Pozwo-

daniem Certyfikatów potwierdzających udział w szkoleniu. Wszystkie prezentacje ze szkoleń są dostępne na stronie Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego www.izbarolnicza.lodz.pl

Szkolenie w Buczku otworzył Bronisław Węglewski – Prezes IRWŁ, który podziękował rolnikom za przybycie, życząc owocnego szkolenia. Marek Mazur – Przewodniczący Sejmiku Województwa Łódzkiego pogratulował izbie rolniczej inicjatywy w organizowaniu tego typu szkoleń, zaznaczając, że są to działania m.in. służące integracji środowiska wiejskiego. Marszałek Województwa Łódzkiego Witold Stępień – zwrócił uwagę na to, że rolnictwo odgrywa ważną rolę, jako jeden z najistotniejszych działów gospodarki regionu. Tego typu działania na rzecz rolników, sołtysów i mieszkańców obszarów wiejskich będą miały zawsze wsparcie samorządu województwa. Maria Kaczorowska Dyrektor Departamentu Funduszu Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego w Łodzi, na zakończenie szkolenia, podziękowała Izbie Rolniczej Województwa Łódzkiego za inicjatywę organizowania tego typu szkoleń, które jak widać cieszą się dużym zainteresowaniem rolników. Zaznaczyła również, że izba rolnicza jest najważniejszym partnerem KSOW.

nie Priorytetu 6, tj. „Wspieranie włączenia społecznego, ograniczenie ubóstwa i rozwój gospodarczy na obszarach wiejskich.”

Niewątpliwie największym zainteresowaniem wśród uczestniczek cieszyły się warsztaty florystyczne. Panie

cyjnić mogą uroczystą kolacją. Jednym z elementów szkolenia była wizyta w winnicy. Winnica powstała w 2005 roku z nazwą „Nowizny” oznaczającego coś nowego, wcześniej niewykonywanego, pierwszynę. „Nowizny” to czynne gospodarstwo enoturystyczne, czyli inaczej określając wyspecjalizowana agroturystyka. Gospodarstwo ukierunkowane jest na uprawę winorośli i ich przetwórstwo. Ponadto prowadzi hodowlę danieli, oferuje miejsca noclegowe, park linowy dla dzieci i zjazd linowy dla dorosłych wraz z udostępnieniem tego dla turystów. Ideą prowadzenia gospodarstwa jest: żyć w jak największej harmonii z naturą, czyli w jak najmniejszym stopniu ingerować w środowisko naturalne. A jeśli ingerować to z konieczności do normalnego funkcjonowania gospodarstwa. Warto wspomnieć, że na terenie gospodarstwa można spotkać różne gatunki ptaków i zwierząt, np.: myszolewy, sowy, bażanty, zające, kuny, lisy, sarny, a nawet jelenie i dzik.

Zrealizowane szkolenia cieszyły się ogromnym zainteresowaniem rolników z całego województwa łódzkiego. Mamy nadzieję, że w przyszłym roku, przy współpracy z Krajową Siecią Obszarów Wiejskich uda nam się zrealizować kolejne projekty skierowane dla rolników i mieszkańców obszarów wiejskich.

*Piotr Kociolek,
Roman Wodzyński
Doradcy rolni IRWŁ*

Kolejną inicjatywą Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego w ramach KSOW było zorganizowanie w dniach 13-15 października 2017r. w Krynicy Zdrój wydarzenia pn. „Szkolenie - Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich województwa łódzkiego”. W szkoleniu uczestniczyło 45 kobiet zamieszkujące obszary wiejskie. Szkolenie zorganizowane zostało przez Izbę Rolniczą Województwa Łódzkiego, operacja współfinansowana ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich Unii Europejskiej w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Celem szkolenia była aktywizacja mieszkańców wsi na rzecz podejmowania inicjatyw służących włączeniu kobiet oraz młodzieży poprzez tworzenie przez nich przedsiębiorstw zgodnie z Działaniem 11 tj. „Aktywizacja mieszkańców wsi na rzecz podejmowania inicjatyw służących włączeniu społecznemu, w szczególności osób starszych, młodzieży, niepełnosprawnych, mniejszości narodowych i innych osób wykluczonych społecznie”. Przeszkolenie grupy kobiet z terenów wiejskich z zakresu rozwoju przedsiębiorczości, otwierania własnych firm pozwoliło na zrealizowa-

przekonały się, że przy odrobinie zaangażowania można rozwinąć swoje zdolności i umiejętności artystyczne oraz stworzyć niepowtarzalne dzieła, które uatrak-

konferencja

czas na EKOLOGIE!

WSTĘP WOLNY

- **Kiedy?** 4 grudnia 2017 godz. 9.00
- **Gdzie?** Łódzki Rynek Hurtowy Zjazdowa, sala konferencyjna
- **Dla kogo?** Rolnicy i przedsiębiorcy z branży rolno-spożywczej

organizatorzy: Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego, Izba Rolnicza Województwa Łódzkiego, Łódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Bratoszewicach, Instytut Ogrodnictwa w Skierniewicach, Stowarzyszenie Ekosystem - Dziedzictwo Natury

kontakt: rbwl@lodzkie.pl; 42 663 30 35
www.bruxsela.lodzkie.pl

ZAPRASZAMY

 SME ORGANICS
 Interreg Europe

 European Union
 European Regional
 Development Fund

 MARSZAŁEK
 WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO
 Witold Stępień

 IZBA ROLNICZA
 WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

 InHort
 SKIERNIEWICE

Czego się dowiesz?

Jakie znaczenie ma żywność ekologiczna dla życia i zdrowia człowieka, jak wyglądają systemy zagospodarowania ziemi uprawnej w rolnictwie ekologicznym, a także jakie gatunki i odmiany roślin sadowniczych najlepiej nadają się do upraw ekologicznych - o tym i podobnych tematach będziemy rozmawiać podczas konferencji: **Czas na ekologie!**

Pokażemy nowe kanały dystrybucji dla żywności ekologicznej, m.in. poprzez platformę internetową, omówimy rodzaje wsparcia sektora żywności ekologicznej w regionie, a także możliwości rozwoju tego sektora.

Wydarzenie jest organizowane w ramach projektu „Wzmocnienie konkurencyjności sektora MŚP i zrównoważony rozwój w sektorze produkcji ekologicznej” - SME ORGANICS, realizowanego przez Województwo Łódzkie w partnerstwie z 7 regionami UE w zakresie Programu Interreg Europe.

Jaką pszenicę wysiać w listopadzie?

Opóźnione siewy zbóż mogą być podyktowane nieprzychylnymi warunkami pogodowymi, z jakimi mamy do czynienia w obecnym sezonie. Często też uwarunkowane są względami agrotechniczno-organizacyjnymi m.in. po przedplonach późno schodzących z pola (np. kukurydza uprawiana na ziarno, ziemniaki). Odstępstwa od optymalnego terminu siewu pozwalają na obsianie większego arealu pól przed zimą, czego wymiernym efektem jest ograniczenie prac polowych na wiosnę. Niestety konsekwencją przesunięcia terminu siewu są spowolnione wschody i wolniejszy wzrost roślin. Spośród ozimych form zbóż opóźnione siewy najlepiej znosi pszenica.

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom rolników w ramach systemu PDO, dla pełniejszego poznania najlepiej plonujących odmian pszenicy znajdujących się na „liście odmian zalecanych do uprawy” w ostatnich dwóch latach przeprowadzono doświadczenia z opóźnionym terminem siewu. Celem badań była ocena plonowania rekomendowanych odmian w warunkach późnojesiennego terminu

siewu oraz wskazanie odmian najbardziej przydatnych do takiej uprawy.

Doświadczenia z opóźnionym terminem siewu realizowano w trzech miejscowościach: Lućmierz (pow. zgierski), Masłowice (pow. wieluński) i Strzelce (pow. kutnowski). Do doboru odmian pszenicy dodatkowo włączono odmiany pszenicy jarej posiadającej cechę tzw. przewodki.

Na wykresach przedstawiono średnie plonowanie odmian pszenic wysiewanych w różnych terminach. Odmiany uszeregowano od najlepiej do najgorzej plonujących przy opóźnionym wysiewie. W dwóch, zdecydowanie różniących się pod względem przebiegu zimy, sezonach wegetacyjnych badane odmiany w niejednakowym stopniu reagowały na przesunięcie terminu siewu. Pszenica ozima wysiana później ma słabiej rozwinięty system korzeniowy, z tego powodu słabiej i wolniej pobiera wodę i składniki pokarmowe. Właściwie przeprowadzone nawożenie może łagodzić skutki opóźnionego terminu siewu.

Uzyskane wyniki badań wskazują, że opóźnienie siewu

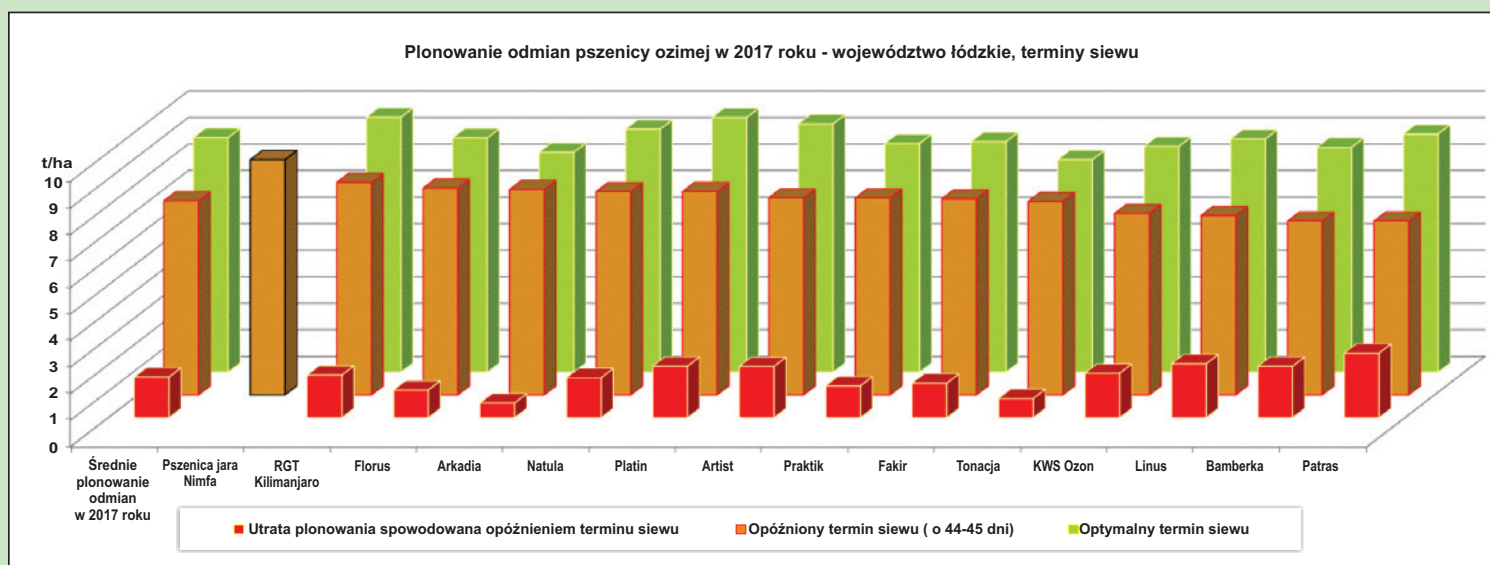
powoduje znaczne obniżenie plonowania pszenicy ozimej. Średnie plonowanie badanych odmian uzyskane w 2016 roku było niższe o 852 kg, a w 2017 roku o 1525 kg.

W ostatnim czasie wielu rolników decyduje się na uprawę pszenicy jarej posiadającej cechę przewodkową, wysiewanej późną jesienią, a nawet zimą. Taka uprawa może być zasadna wtedy, kiedy jest już zbyt późno na siew ozimin i należy ją traktować, jako zło konieczne. Użyte do tego celu odmiany pszenicy jarej muszą cechować się takim poziomem zimotrwałości, aby przetrwały okresy niskich temperatur. Odmiany przewodkowe nie wymagają okresu jarowizacji, w związku z tym mogą być wysiewane w terminie późnojesiennym lub typowym wiosennym. Pszenica jara wysiewana w listopadzie 2015 roku nie zdołała przetrwać, czego powodem była sroga zima. Natomiast przy łagodnym przebiegu zimy, pszenica jara wysiewana w listopadzie 2016 roku plonowała lepiej od odmian pszenic ozimych wysiewanych w tym samym czasie. Na podstawie wyników dwuletnich badań można wysunąć wniosek, że uprawa pszenicy jarej

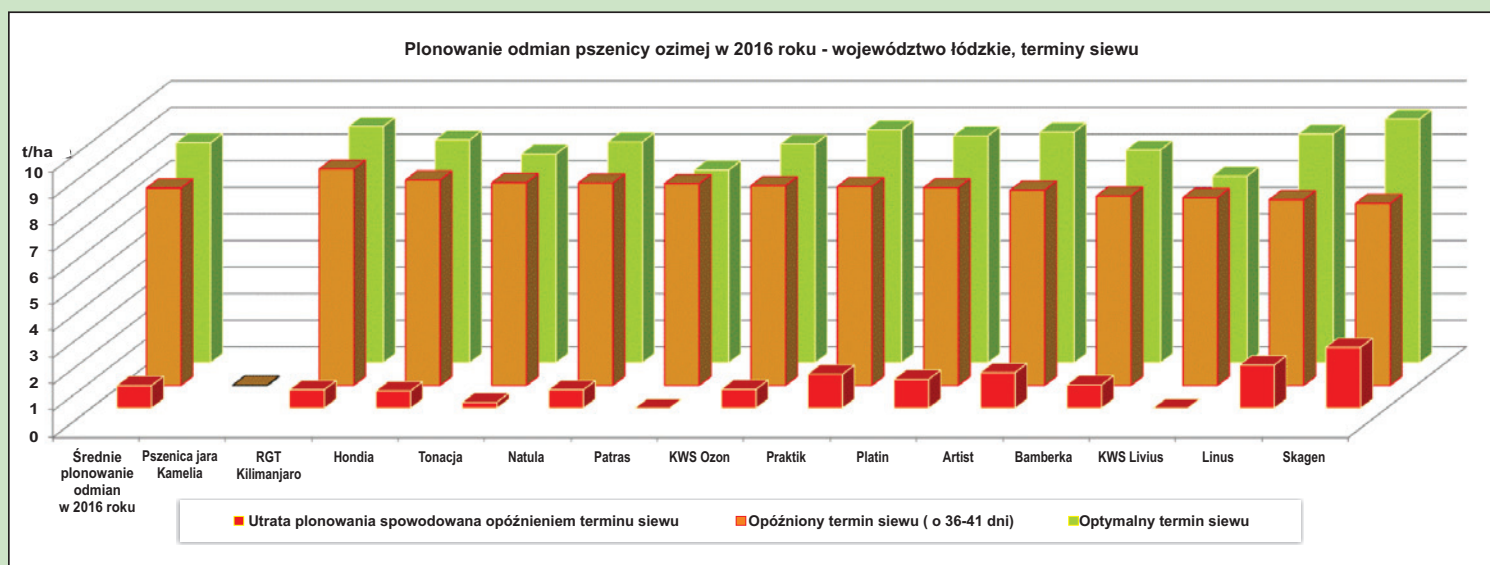

Wykres 1

Wykres 2

przewodkowej jest ryzykowna, ale przy łagodnym przebiegu zimy może być opłacalna pod warunkiem jej dobrego przetrzymywania. Należy pamiętać, że formy jare najlepiej zimują osiągając maksymalnie fazę szpilkowania, a zbyt wyrosnięte rośliny są bardziej narażone na wymarzenie.

Plonowanie odmian pszenicy ozimej przy późnym terminie siewu w dwóch latach badań było na podobnym poziomie 7,3 i 7,4 t/ha. Najlepiej plonującą odmianą okazała się odmiana RGT Kilimanjaro uzyskując najwyższy plon w obu latach badań. W 2016 roku dobrze plonowały Hondia, Tonacja, Natula, Patras i KWS Ozon, a w 2017 roku Florus, Arkadia, Natula, Platin i Artist. Największą tolerancją na takie odstępstwo czasowe w 2017 roku wykazały się Arkadia i Tonacja, w 2016 roku Patras, KWS Livius i Tonacja. Zbliżone

bądź wyższe plonowanie odmian Patras i KWS Livius przy opóźnionym terminie siewu w 2016 roku było spowodowane ich słabym przetrzymywaniem w doświadczeniach wysiewanych w optymalnym terminie.

Prezentowane wyniki powinny ułatwić dokonanie wyboru odmian najbardziej dostosowanych do opóźnionych siewów.

Zachęcam do zapoznania się z wynikami badań zamieszczonymi na stronie internetowej www.sulejow.coboru.pl w zakładce „Wyniki i inne publikacje”.

Porejstrowe Doświadczalnictwo Odmianowe (PDO) daje systematyczny dopływ obiektywnej informacji o wartości użytkowej odmian i ich przydatności do uprawy. Dla pełniejszego wykorzystania postępu bio-

logicznego (odmianowego) w rolnictwie tworzona jest corocznie, **Lista Odmian Zalecanych (LOZ) do uprawy na obszarze województwa**. Wspomniana „lista” ustalana jest na mocy zapisów ustawy o nasennictwie (Dz.U. 2012, poz. 1512, z późn. zm.).

Dr inż. Przemysław Majchrowski

Dyrektor COBORU

Stacja Doświadczalna Oceny Odmian w Sulejowie

www.sulejow.coboru.pl

OFERTA SPECJALNA

DLA MIESZKAŃCÓW POLSKIEJ WSI

KOCIOŁEK DO ZUP

- ▶ pojemność: 10 l
- ▶ grzałka z termostatem
- ▶ 12-stopniowa regulacja mocy
- ▶ waga: 5 kg
- ▶ moc: 400 W
- ▶ zasilanie: 230 V

239⁰⁰
293⁹⁷

69⁹⁹
84⁹⁹

CZAJNIK STALOWY

- ▶ pojemność: 2,3 l
- ▶ wykonany ze stali nierdzewnej
- ▶ wielowarstwowe dno

TEFAL EASY FRUIT SOKOWIRÓWKA

- ▶ moc: 700 W mocy
- ▶ 2 prędkości pracy
- ▶ komin o średnicy 75 mm
- ▶ sito filtrujące wykonane ze stali nierdzewnej

285⁰⁰
350⁰⁰

TEFAL EMOTION ZESTAW 5 GARNKÓW

- ▶ stal nierdzewna 18/10
- ▶ wewnątrz garnków miarka
- ▶ możliwość używania w piekarniku i na kuchniach indukcyjnych
- ▶ 10 lat gwarancji na stal nierdzewną

455⁰⁰
599⁰⁰

PATERA SZKLANA 30 CM

- ▶ nierdzewna podstawa

29⁹⁹
35⁰⁰

WARNIK DO WODY

- ▶ pojemność: 10 l
- ▶ wykonany ze stali nierdzewnej
- ▶ wskaźnik poziomu napełnienia
- ▶ nienagrzewające się uchwyty
- ▶ moc: 2 kW
- ▶ zasilanie: 230 V
- ▶ grzałka, termostat produkcji niemieckiej

Pozostałe pojemności:

- ▶ 15 l – 253,90 zł 289,99 zł
- ▶ 20 l – 283,59 zł 306,27 zł

SUPLEMENTY DIETY EKOVIDAL

16²⁹
18⁹⁶

13²⁹
15³⁸

VITA C FORTE 1000 MG

- ▶ Naturalne wsparcie organizmu w czasie infekcji i osłabionej odporności. Jest silnym antyoksydantem.

WŁOSY I PAZNOKCI

- ▶ Odbudowuje i regeneruje. Kompleksowa receptura z owoców moreli i pędów bambusa dla pięknych włosów i paznokci.

**ZOBACZ
PEŁNĄ OFERTĘ
PROGRAMU RABAT ROLNICZY:**
WWW.RABATROLNICZY.PL

tel. 800 007 444

www.rabatrolniczny.pl

tel. 44 741 10 70

Oferta obowiązuje do 1.03.2018 r. lub do wyczerpania zapasów.

Zdjęcia produktów mogą różnić się nieznacznie od towarów znajdujących się w sprzedaży. Za błędy w druku nie odpowiadamy.

Możliwości dofinansowania przez samorząd województwa

Dotacje celowe Województwa Łódzkiego na małe projekty lokalne w sołectwach

Już drugi rok Województwo Łódzkie realizuje program udzielania pomocy finansowej dla najmniejszych jednostek samorządu terytorialnego. Przybrał on formę dotacji celowych, przeznaczonych na dofinansowanie projektów lokalnych w sołectwach. Program ten w pewnym stopniu wzorowany jest na zasadach budżetu obywatelskiego i ma na celu wsparcie mieszkańców najmniejszych miejscowości w realizacji najpilniejszych potrzeb. Głównym celem udzielenia pomocy w takiej formie jest wspieranie i promowanie inicjatyw społeczności lokalnej, pobudzanie aktywności mieszkańców oraz budowanie świadomości obywatelskiej i tożsamości lokalnej. Program skierowany jest do wszystkich sołectw na terenie województwa łódzkiego. W ramach programu gminy mogą uzyskać dotację na realizację projektu w wybranej miejscowości. W latach 2016-2017 kwota dotacji wynosiła do 5.000 zł dofinansowania do projektu dla jednej miejscowości. Inicjatywa spotkała się z ogromnym zainteresowaniem. W roku 2016 wpłynęły 282 wnioski, a w roku 2017 - 304 wnioski.

Program finansowego wsparcia projektów w sołectwach okazał się prawdziwym strzałem w dziesiątkę. W związku z tym - gdy na realizację projektów w roku 2016 przeznaczono 300 tys. złotych - w tegorocznym budżecie Województwo Łódzkie potroiło tę kwotę, zwiększając dofinansowanie do 900 tys. złotych.

W tym roku najwięcej wniosków dotyczyło projektów związanych ze świetlicami wiejskimi, głównie z propozycjami ich remontów i zakupu wyposażenia. Kolejna duża grupa wnioskodawców zgłaszała potrzebę zagospodarowania terenów wspólnych w sołectwach, czyli budowy altan, aranżacji miejsc do wypoczynku oraz do organizacji wspólnych spotkań, adaptacji terenów przy świetlicach wiejskich, utwardzenia terenu kostką, montażu ławek czy koszy na śmieci itp. Równie istotna część wniosków dotyczyła budowy lub doposażenia placów zabaw oraz budowy lub wzbogacenia o kolejne urządzenia siłowni zewnętrznych, a także poprawy stanu infrastruktury sportowej w sołectwach oraz organizacji imprez sportowych. Pojawiły się również propozycje organizacji różnego typu warsztatów edukacyjnych (m.in. kulinarnych, rękodzieła, artystycznych), a także organizacji dożynek, dofinansowania festynów sołeckich, zakupu strojów dla zespołu ludowego, organizacji wyjazdów integracyjnych i edukacyjnych.

Wszystkie wnioski podlegały ocenie merytorycznej przeprowadzonej przez Komisję Konkursową, która kierowała się następującymi kryteriami: deklarowane zaangażowanie mieszkańców w realizację projektu, sprzyjanie integracji społeczności lokalnej, wielkość wkładu własnego oraz merytoryczna zawartość wniosku. Rekomendacja Komisji Konkursowej została przedstawiona radnym Sejmiku

Województwa Łódzkiego na Sesji Sejmiku w dniu 30 maja 2017 roku. Sejmik przyznał dotacje tym gminom, których wnioski zdobyły najwyższą liczbą punktów, do wysokości środków przewidzianych na ten cel.

W roku 2017 planowany koszt całkowity 182 dofinansowanych projektów to ponad 1.956 tysięcy złotych. Wśród projektów, które otrzymały dofinansowanie znalazły się inicjatywy o oryginalnych nazwach: „Dookoła pasiaka” z miejscowości Domaniewice (powiat łowicki, gmina Domaniewice), „Lepiej w namiocie niż przy płocie” z miejscowości Gronówek (powiat sieradzki, gmina Złoczew), „Poznaj swego sąsiada” z miejscowości Będków (powiat pajęczański, gmina Rząśnia), „Radwanka dla Seniorów” z miejscowości Radwanka (powiat tomaszowski, gmina Żelechlinek) czy „Tak naturalna podłoga, aż tańczyć chce każda noga” z miejscowości Łazy Duże (powiat piotrkowski, gmina Rozprza).

Otrzymywane sprawozdania z dotychczas zrealizowanych projektów potwierdziły ogromne zaangażowanie mieszkańców w realizację zaakceptowanych przedsięwzięć.

Pomoc finansowa dla spółek wodnych z terenu województwa łódzkiego

Samorząd Województwa chcąc przyczynić się do znacznego poprawienia stanu technicznego urządzeń melioracji wodnych szczegółowych w województwie od 2004 roku przyznaje ze swego budżetu spółkom wodnym dotacje. Na przestrzeni tych 14 lat daje się zauważyć, że udzielana pomoc w wielu przypadkach zapobiegła degradacji systemu melioracyjnego. Dofinansowanie robót konserwacji urządzeń melioracji wodnych szczegółowych przyczynia się do podniesienia sprawności urządzeń, przedłużając ich trwałość, co ma znaczenie w gospodarce wodnej województwa, zapewniając prawidłowe odwodnienie i nawodnienie użytków rolnych. Ponadto poprzez udzielanie dotacji samorząd chce zachęcać spółki wodne do utrzymywania urządzeń melioracji wodnych w zakresie większym, niż pozwalają na to składki członkowskie.

W roku 2016 na bieżące utrzymanie przez spółki wodne wód i urządzeń wodnych przeznaczono w budżecie województwa kwotę 2 000 000,00. Kwota ta została rozdysponowana pomiędzy 74 spółki.

Średnia wartość przyznanej dotacji wyniosła 51,8% planowanej wartości robót. W ramach otrzymanych dotacji Spółki Wodne wykonały łącznie:

- konserwację rowów melioracyjnych na długości 487 816 mb
- konserwację drenowania:
  - na powierzchni 267 ha
  - poprzez usunięcie 267 sztuk awarii

Natomiast w roku 2017 na pomoc finansową dla spółek wodnych przeznaczono w budżecie województwa kwotę 1 000 000,00 zł. Kwota ta została rozdysponowana pomię-

dzy 76 spółek. Średnia wartość przyznanej dotacji wyniosła 26,2% planowanej wartości robót.

Spółki w chwili obecnej są w trakcie realizacji zaplanowanych robót (termin rozliczenia: 15 listopada 2017r).

Środki budżetu Województwa Łódzkiego pochodzące z tytułu wyłączenia gruntów z produkcji rolnej przeznaczone na ochronę, rekultywację i poprawę jakości gruntów rolnych

Wiele dróg wiejskich nadal charakteryzuje się złym a nawet krytycznym stanem technicznym. Corocznie Zarząd Województwa Łódzkiego przeznacza około 17 mln zł na dofinansowanie budowy i modernizacji dróg dojazdowych do gruntów rolnych, dzięki którym 150 samorządów buduje i modernizuje około 200 km dróg każdego roku. Modernizacja dróg na obszarach wiejskich ułatwia rolnikom dojazd sprzętem rolniczym do użytkowanych gruntów, wywóz wyprodukowanych produktów jak również poprawia płynność i bezpieczeństwo ruchu drogowego wszystkich użytkowników dróg.

Zarząd Województwa Łódzkiego dofinansowuje również zakup sprzętu pomiarowego i informatycznego oraz oprogramowania niezbędnego do zakładania i aktualizowania operatów ewidencji gruntów. Beneficjentem może być tylko samorząd powiatowy. Realizacja tego zadania przyczynia się do usprawnienia pracy Starostwa w związku z prowadzoną przez Starostę ochroną gruntów rolnych i leśnych. Zakupiony sprzęt umożliwia również bieżący dostęp do baz danych zawartych w programach geodezyjnych, a wydruki wyższej jakości map cyfrowych umożliwiają sprawną obsługę mieszkańców obszarów wiejskich. Każdego roku na ww. zadanie przeznaczone są środki w wysokości 100 tysięcy zł.

Samorząd powiatowy może również starać się o dofinansowanie zadania na wykonanie badań pól rolnych uzyskanych na obszarach ograniczonego użytkowania oraz niezbędnych dokumentacji i ekspertyz z zakresu ochrony gruntów rolnych. Zadanie to ma na celu poprawę efektywności w tworzeniu i aktualizacji map glebowo - rolniczych jak i również przyczynia się do wykonywania ekspertyz z zakresu ochrony gruntów polegających na opracowaniu stanu zanieczyszczenia gleb, służących mieszkańcom województwa łódzkiego. Corocznie na ww. zadanie przeznaczone są środki w wysokości 100 tysięcy zł.

Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego

Streszczenie jednego z wykładów wygłoszonych w czasie szkolenia w Skierniewicach pt. „Szkolenia dla liderów obszarów wiejskich” - operacja współfinansowana ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich Unii Europejskiej w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 - 2020. Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 - 2020 - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

UBEZPIECZENIE SPRZĘTU ROLNICZEGO

Ubezpieczenie sprzętu rolniczego powszechnie zwane „Agrocasco” oferowane jest przez kilka zakładów ubezpieczeń działających na polskim rynku. Ubezpieczeniem tym może być objęty sprzęt rolniczy, taki jak: kombajny rolnicze, sieczkarnie polowe, ciągniki rolnicze, ładowarki wykorzystywane w rolnictwie, agregaty uprawowe, sadzarki i glebogryzarki ciągnikowe, kultywatory, siewniki, rozrzutniki, kosiarki, opryskiwacze, prasy, rolnicze przenośne suszarnie do zboża i kukurydzy, środki transportowe bez własnego napędu (przyczepy, naczepy, itp.) i inne maszyny rolnicze.

Najczęściej ochrona ubezpieczeniowa zabezpiecza od szkód powstałych wskutek zdarzeń losowych wymienionych i zdefiniowanych w ogólnych warunkach ubezpieczenia, np. od pożaru, wybuchu, zderzenia się maszyny rolniczej (sprzętu) z osobami, zwierzętami lub przedmiotami, uderzenia pioruna, huraganu, obsuwania się ziemi, zalania, powodzi, gradu lawiny, deszczu nawalnego czy od upadku statku powietrznego. Dlatego też, przy kupnie tego ubezpieczenia warto pamiętać, że nie w każdym przypadku zgłoszenia szkody poszkodowany otrzyma odszkodowanie.

Na co więc należy zwrócić uwagę przy porównywaniu ofert i jak wybrać tę najbardziej dopasowaną do potrzeb?

Ważną sprawą jest sprawdzenie w jakim zakresie udzielana będzie ochrona ubezpieczeniowa i jakie są ograniczenia odpowiedzialności ubezpieczyciela. Zdarza się, że z zakresu wyłączone są szkody polegające na kradzieży lub awarii sprzętu rolniczego. Dlatego też przy wyborze odpowiedniej oferty nie należy kierować się głównie wysokością składki. Wykupiona polisa winna gwarantować maksymalną ochronę ubezpieczeniową przed negatywnymi skutkami nieprzewidzianych zdarzeń, łącząc możliwość ubezpieczenia szerokiej gamy ryzyk, zarówno ogniowych i innych zdarzeń losowych, jak i kradzieżowych oraz awarii. Poza pokryciem ochroną ubezpieczeniową szkód w sprzęcie rolniczym, ubezpieczenie powinno także pokrywać koszty akcji ratowniczej związanej ze zdarzeniem losowym.

Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW” wychodzi naprzeciw powyższym oczekiwaniom właścicielom sprzętu rolniczego. Oferta naszego Towarzystwa przewiduje bardzo szeroką ochronę ubezpieczenio-

wą w sprzęcie rolniczym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Odpowiadamy za szkody spowodowane wszystkimi zdarzeniami losowymi, czyli chroniące od skutków wystąpienia wszelkich ryzyk (często nie dającymi się przewidzieć) z wyjątkiem tych, które zostały jednoznacznie wyłączone w ogólnych warunkach ubezpieczenia. Ochronę ubezpieczeniową można rozszerzyć o dodatkowe ryzyka takie jak kradzież sprzętu rolniczego z siedliska i poza siedliskiem oraz o szkody spowodowane awarią tego sprzętu, lub też kradzież części sprzętu rolniczego z siedliska. W przypadku szkód częściowych proponujemy zniesienie konsumpcji sumy ubezpieczenia, co oznacza, że suma ubezpieczenia przez okres ubezpieczenia nie ulegnie pomniejszeniu o wypłacone odszkodowania. Ochronę ubezpieczeniową można rozszerzyć także o szkody powstałe w ogumieniu lub zwrot kosztów poniesionych na wynajem zastępczego sprzętu rolniczego. Towarzystwo ponosi również odpowiedzialność ubezpieczeniową za szkody w sprzęcie rolniczym powstałe w czasie akcji ratowniczej prowadzonej w związku z wystąpieniem zdarzenia objętego umową ubezpieczenia oraz pokrywa udokumentowane koszty wynikające z zastosowania dostępnych Ubezpieczonemu środków w celu zmniejszenia powstałej szkody w tym sprzęcie i zabezpieczenia bezpośrednio zagrożonego sprzętu przed szkodą oraz udokumentowane koszty uprzątnięcia pozostałości po szkodzie.

Należy pamiętać, że z ochrony ubezpieczeniowej wyłączone są szkody wyrządzone przez osoby nie posiadające uprawnień do prowadzenia sprzętu rolniczego oraz szkody wyrządzone umyślnie, wskutek rażącego niedbalstwa, w stanie po spożyciu alkoholu, pod wpływem narkotyków i innych środków odurzających, powstałe

w następstwie działań wojennych i niepokojów społecznych, aktów terrorystycznych, jak również szkody powstałe w wyniku niedotrzymania terminu usługi i wynikające z niewłaściwego użytkowania i konserwacji oraz szkody podlegające ubezpieczeniu obowiązkowemu.

Niewątpliwie zaletą ubezpieczeń oferowanych przez Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW” jest możliwość kształtowania zakresu ochrony ubezpieczeniowej według indywidualnych potrzeb naszych Członków. Przy zawieraniu umowy ubezpieczenia nasze Towarzystwo honoruje zniżki za bezszkodowość wypracowane w innych zakładach ubezpieczeń.

Zachęcając do skorzystania z oferty, zapraszamy do jednostek terenowych Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW” oraz do naszych Przedstawicieli, gdzie dopasujemy ochronę ubezpieczeniową oraz składkę do Państwa potrzeb.

TOWARZYSTWO
UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH
T U W

Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW”

Biuro Regionalne w Łodzi

ul. Swojska 4, 91-342 Łódź

tel. 42 640-68-53

e-mail: lodz@tuw.pl,

www.tuw.pl

Zjazdowa

Łódzki Rynek Hurtowy S.A.

Do wynajęcia kompletnie wyposażona, nowoczesna chłodnia o powierzchni 264 m² z pomieszczeniem biurowym, socjalnym, salą sprzedażową oraz 2 niezależnymi komorami chłodniczymi.

Specyfikacja obiektu:

- powierzchnia całkowita 264 m²,
- pomieszczenie biurowe 14 m²,
- pomieszczenie socjalne 8 m²,
- niezależny dostęp z trzech stron hali,
- posadzka utwardzona, niepylna.

Lokalizacja:

- Łódzki Rynek Hurtowy „Zjazdowa” S.A. w Łodzi,
- Na terenie znajduje się obszerny parking, plac manewrowy,
- Dostęp do chłodni 24h,
- Teren monitorowany.
- Ochrona 24h 7 dni w tygodniu.

Dojazd:

- do autostrady A1 – 7km do wjazdu,
- 20 km do skrzyżowania autostrad A1 i A2 w Strykowie.

tel. 42 650 86 80   www.zjazdowa.pl

Zdrowa żywność dla uczniów

Już w pierwszym semestrze roku szkolnego 2017/2018 realizacji „Programu dla szkół” – nowego, 6-letniego programu unijnego, wspierającego kształtowanie zdrowych nawyków żywieniowych u dzieci – zainteresowanie szkół podstawowych jest znacznie większe niż w dotychczasowych realizowanych programach „Mleko w szkole” oraz „Owoce i warzywa w szkole”. Do „Programu dla szkół”, administrowanego w Polsce przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, zgłosiło się ponad 13,1 tys. szkół podstawowych (12,5 tys. szkół podstawowych w komponencie mlecznym i 12,3 tys. szkół w komponencie owocowo-warzywnym – szkoły mogą brać udział w jednym z komponentów lub obydwu). W każdym z komponentów weźmie udział po ponad 1,8 mln dzieci z grupy docelowej programu (klasy I-V) co stanowi odpowiednio po ok. 92% dzieci z tych klas w całej Polsce. Tak duże zainteresowanie programem umożliwi efektywne wykorzystanie dostępnych środków finansowych.

Geneza i cel programu

W 2016 r. Parlament Europejski i Rada Unii Europejskiej ustanowiły od roku szkolnego 2017/2018 nowe wspólne ramy prawne i finansowe (pod nazwą „Program dla szkół”) w zakresie pomocy unijnej na rzecz dostarczania dzieciom w placówkach oświatowych świeżych i przetworzonych owoców i warzyw oraz mleka i przetworów mlecznych¹.

„Program dla szkół” promuje wśród dzieci zdrową dietę przez finansowanie: dostaw owoców i warzyw oraz mleka i przetworów mlecznych, wspierających działań edukacyjnych, a także określonych kosztów związanych z jego promocją i oceną.

Polska jednym z największych beneficjentów programu w Unii Europejskiej

Unijny budżet programu wynosi 250 mln EUR na rok szkolny, z tego: 150 mln EUR na komponent owocowo-warzywny i 100 mln EUR na komponent mleczny.

Polska pod względem przyznanego budżetu plasuje się na 4. miejscu w UE, po Niemczech (36 774 tys. EUR), Francji (35 114 tys. EUR) i Włoszech (30 966 tys. EUR). Zgodnie z decyzją Komisji Europejskiej z 23 marca 2017 r. **ostatecznie przyznany budżet** na realizację programu w Polsce w roku szkolnym 2017/2018 wyniósł **26 033 tys. EUR** (4 188 tys. EUR więcej niż wstępny roczny przydział unijnej pomocy finansowej), z tego 14 986 tys. EUR na komponent owocowo-warzywny i 11 047 tys. EUR na komponent mleczny².

Państwa członkowskie mogą również dokonywać płatności krajowych na rzecz dostarczania dzieciom w placówkach oświatowych kwalifikujących się produktów, a także na rzecz związanych z tym kosztów lub działań towarzyszących o charakterze edukacyjnym. Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów pomoc państwa na realizację „Programu dla szkół” w roku szkolnym 2017/2018 wynosi **128,1 mln zł** (po 64,05 mln zł na komponent owocowo-warzywny i na komponent mleczny).

Wobec tego łączny budżet programu w Polsce na rok szkolny 2017/2018 wynosi **242,9 mln zł**, w tym **114,8 mln zł** z budżetu UE oraz **128,1 mln zł** z budżetu krajowego.

Dzieci nieodpłatnie spożywają polską, zdrową żywność

W roku szkolnym 2017/2018 uczniowie klas I-V szkół podstawowych w Polsce **otrzymują bezpłatnie polskie owoce, warzywa i soki oraz mleko i produkty mleczne** (tj.: jabłka, gruszki, śliwki, truskawki, soki owocowe, warzywa i mieszane, marchewki, rzodkiewki, paprykę słodką, kalarepę, pomidorki, mleko białe, serki twarogowe, jogurty i kefiry).

W I semestrze roku szkolnego 2017/2018 łączna liczba porcji otrzymywanych przez jedno dziecko wynosi **45 porcji** w ramach komponentu owocowo-warzywnego i **40 porcji** w ramach komponentu mlecznego. Ogółem w roku szkolnym 2017/2018 dzieciom udostępnionych zostanie ok. **163 mln porcji** owocowo-warzywnych i ok. **144 mln porcji** mlecznych.

Dostawy produktów mlecznych oraz owocowo-warzywnych do szkół rozpoczęły się już od początku **października 2017 r. Umowy na nieodpłatne dostawy owoców i warzyw oraz mleka i produktów mlecznych do szkół podstawowych w I semestrze roku szkolnego 2017/2018 podpisało 126 zatwierdzonych dostawców.**

Wspólne kształtowanie zdrowych nawyków żywieniowych od najmłodszych lat

Program obejmuje nie tylko dostawę produktów, ale również **organizację zajęć edukacyjnych dla dzieci dotyczących zdrowego odżywiania**. Państwa członkowskie, mając na celu zapewnienie skuteczności programu, są zobowiązane do organizacji wspierających program obowiązkowych działań edukacyjnych, które mogą obejmować: informowanie o zdrowych nawykach żywieniowych oraz właściwej diecie, bogatej w owoce i warzywa oraz mleko, przybliżenie dzieciom tematyki związanej z rolnictwem, w tym zapoznanie ich z różnorodnymi produktami i ich pochodzeniem.

Działania te mają być skoncentrowane na najmłodszych uczniach, ponieważ w tym okresie kształtują się nawyki żywieniowe, które często utrzymują się przez całe dorosłe życie.

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa zachęca szkoły do efektywnej realizacji programu, czyli organizowania dystrybucji tak, aby **dzieci wspólnie spożywały otrzymywane produkty na terenie szkoły** oraz do **prowadzenia działań edukacyjnych** określonych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej w celu upowszechnienia wśród dzieci wiedzy o korzyściach wynikających ze spożywania produktów owocowo-warzywnych i mlecznych, a także o pochodzeniu i uprawie produktów rolnych. Katalog działań edukacyjnych w Polsce obejmuje: organizowanie konkursów i festynów tematycznych, organizowanie warsztatów kulinarnych, zakładanie i prowadzenie ogródków szkolnych w różnych formach, wspólne spożywanie drugiego śniadania, połączone z degustacją owoców i warzyw oraz mleka i ich przetworów, w tym produktów ekologicznych i regionalnych, organizowanie wycieczek do gospodarstw rolnych, gospo-

darstw ogrodniczych lub zakładów przetwórstwa owoców i warzyw, w tym ekologicznych, zakładów mleczarskich, wycieczek na lokalne rynki, organizowanie wycieczek do gospodarstw rolnych, gospodarstw ogrodniczych lub zakładów przetwórstwa owoców i warzyw, w tym ekologicznych, zakładów mleczarskich, wycieczek na lokalne rynki.

W roku szkolnym 2017/2018 planowane jest sfinansowanie z budżetu przeznaczanego na działania edukacyjne w ramach programu **materiałów edukacyjnych wspomagających szkoły w realizacji tych działań.**

Zmiany, uproszczenia i synergia działań

W stosunku do dotychczasowych programów „Mleko w szkole” oraz „Owoce i warzywa w szkole” w nowym „Programie dla szkół” wprowadzono następujące **zmiany i uproszczenia dla jego uczestników**: działania skoncentrowano na wspólnej grupie docelowej, określono jednolite zasady realizacji działań w obydwu komponentach, tj. organizację dostaw, finansowanie i rozliczanie, uproszczono warunki naboru szkół do programu – wystarczy zawarcie umowy, wprowadzono ułatwienia dla dotychczasowych dostawców – nie muszą wnioskować o zatwierdzenie, zlikwidowano obowiązek składania wniosków o limit w oddziałach terenowych KOWR, wprowadzono bezpłatne udostępnianie wszystkich produktów – brak obowiązku składania faktur w OT KOWR, ułatwiono składanie umów w OT KOWR – stworzono aplikację dla dostawców, zintegrowano działania edukacyjne i promocyjne programu.

Istotną zaletą nowego unijnego programu szkolnego dla dzieci jest urozmaicony asortyment produktów mlecznych oraz owocowo-warzywnych, a dla rodziców i szkół podstawowych – uproszczona formuła jego realizacji (wszystkie produkty są udostępniane dzieciom bezpłatnie, a więc szkoła nie musi zbierać środków finansowych od rodziców ani prowadzić ewidencji księgowej, a grupa docelowa jest ujednolicona w obu komponentach).

Tekst i zdjęcie: KOWR

¹ Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/791 z dnia 11 maja 2016 r. zmieniającym rozporządzenia (UE) nr 1308/2013 i (UE) nr 1306/2013 w odniesieniu do programu pomocy dotyczącej dostarczania owoców i warzyw, bananów oraz mleka w placówkach oświatowych.

² Decyzja wykonawcza Komisji z 23.3.2017 r. ustalająca ostateczny przydział pomocy Unii Europejskiej państwom członkowskim w ramach owoców i warzyw w szkole oraz mleka w szkole na okres od 1 sierpnia 2017 r. do 31 lipca 2018 r.